

«Т. Ескенов атындағы Қызылорда облыстық «Бектемір» мемлекеттік спорт жаһандар мекемесі»
КММ «Бектемір» № 264
Жеке – лицейі
Б.С.Тумураев

Педагог – асистенттің 1 сынып окушысы

КОЛДАУ БАҒДАРЛАМАСЫ
(жарты жылдық)

а ариалған

2024– 2025 оку жылы бірші жарты жылдық бойынша

Педагог-ассистент: Зиялинова А

2024 – 2025 окуйының ариалған жұмыс жөндерін жасауда үшін төмөндеғіше нормативтік ұсынылар басшылыққа алынды:

1. Казакстан Республикасы Укіметінің 2008 жылды 30 наңтардагы N 77 (өзгерту енгізілді - КР Укіметінің 03.06.2020 № 346) Каулысы. Мемлекеттік білім беру үйымдары қызыметкерлерінің үлті штаттарын бекіту туралы.
2. Казакстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2009 жылды 13 шілдедегі № 338 бүйрүгі (Казакстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылды 30 сауірдегі № 169 бүйрүгінің редакциясында). Мұрагай лауазымдарының тиіпкі біліктілік сипаттамалары.
3. Казакстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2022 жылды 12 наңтардагы № 4 бүйрүгі. Арнайы білім беру жақеттілктерін бағалау кагидалары..
4. Казакстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 12.01.2022 жылды № 6 Бүйрүгі. Білім беру үйымдарында психологиялық-педагогикалық колдау көрсету кәғидалары..
5. Казакстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 12.01.2022 № 4 Бүйрүгі. Сінтеме: 04.03.2022 ж. 1-6/543. Казакстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Арнайы білім беру жақеттілктерін бағалау кагидаларына нұсқау-әдістемелік хаты.
6. Елисеева И.Г., Ерсарина А.К. Жапы білім берегін мектепте ерекше білім беруді жақет етегін балаларды психологиялық-педагогикалық колдау: әдістемелік нұсқаулық. Алматы: ТП ҰФПО, 2019. - 118с.
7. Елисеева И.Г., Аханова Ж.Б. Жапы білім берегін мектепте ерекше білім беру жақеттілігі бар мектеп оқушыларын психологиялық-педагогикалық колдау (дәнгейлік тасіл): әдістемелік нұсқаулық.- Алматы: АИБД ҰФПО, 2020.- 69 б.

Бағдарламаны жасау үшін пайдаланылған оқулыктар:

Оқулыктар авторлары:

Алматы «Атамұра» баспасы 2021 жыл

Әліппе: Ә. Е. Жұмабаева

(1 сынып) Н. Ж. Құрман

Б. А. Сабленова

Алматы «Атамұра» баспасы 2021жыл

Ана тілі: Г. Л. Уайсова

(1сынып) Г. Т. Сәдуакас

А. С. Бесірова

«Алматы кітап» баспасы 2022жыл

Математика: Ә. Б. Ақпаева

(1сынып) Л. А. Лебедова

М. Ж. Мынжасарова

Т. В. Лихобабенко

Түсінік хат

Бағдарлама мазмұнын бейімлеу келесі әдістерлі колдана отырып орындалады:

- 1) максатты женілдету (мүмкін деңгейлерден таңдаңыз: білу, түсіну, колдану, талдау, жинақтау, бағалау – төмөнгі, окушы үшін кол жетімді, теменгі деңгейді таңдау);
- 2) максатты қыскарту (оның көлемін азайту);
- 3) максатты жекелеген кезеңдеріне белу;
- 4) максатты нактылау;
- 5) максатты келесі тоқсанга ауыстыру (егер окушы оған кол жеткізуғе дайын болмаса, мысалы, осы оқу материалы үшін базалық білім алғаптыласпаган болса);
- 6) оқытулың алдыңғы кезеңіндегі олқылықтардың орын толтыруға бағытталған максаттарды енгізу.

1 сыйнып окушыс.

1) жарты жылдыкка-арналган педиог ассистенттің колдау бағдарламасы

№	Белімдер мен зерттеу	Макеаты	Мерзімі	Сағаты	Жекегерік тери (+ -)
I-төксан					
1	<p>1) Диагностикалық зерттеу.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Окупшымен танысу. • Әнгімелесу әлсі. • Жүйелі карым-катаңас жасау. <p>2) Білім күні</p>	<p>Окупшымен танысу. Балаға зерттеу жұмысын жүргізу</p> <p>Отанын сүтеге, құрметтеуге, патриоттық сезімлі қалыптастыруға үйрету. Сөздік корын молайту</p>	<p>Кыркүйек (2-апта) (2-13)</p>	10-сағат	
2	<p>1) Сөйлеу. Мен окупшымни</p> <p>2) Заттарды санау</p> <p>3) Карым-катаңас дәділарын қалыптастыру</p>	<p>1.1.1.1 ** сейлеу, сөйлем, соз, буын, дыбыс тұралы үтімділарын қалыптастыру 1.1.1.1 ** Математикалық сауаттылығын арттыру. 1-10 га дейінгі сандарды осу ретіне қарай атап шыгу, мүмкіндігінше көрінештесін санау</p> <p>1. Коммуникативтік катынастары соз әдебін дұрыс колдануды дамыту</p>	<p>Кыркүйек (1-апта) (16-20)</p>	5-сағат	

3	<p>1) Аа лыбысы және әрпі</p> <p>2) Салыстыру амаллары</p> <p>3) Түстер</p>	<p>1.1.2.1** комекші кураллар(трев сызба, сюжетті сурет) арқылы әрпігін айтылуын есте сактау, танбалану элементін мөнгерту.</p> <p>1.5.2.3** сандарды салыстыру (\neq, $>$, $<$, улкен, кіші)</p> <p>2. Танымдық кабілетін арттыру Негізгі түстермен таныстыру, атапуын үйрету</p>	Кыркуйек (1-апта) (23-27)	5-саят
4	<p>1) РР дыбысы және әрпі</p> <p>2) 1 саны және цифры</p> <p>3) Заттарды сипаттау, касиеті Биік-аласа</p>	<p>1.1.5.1** комекші кураллар(трев сызба, сюжетті сурет) арқылы әрпігін айтылуын есте сактау, танбалану элементін мөнгерту.</p> <p>1.1.1.1** 1 санымен таныстыру,</p> <p>бастырылған жазууга үйрету</p> <p>3. Кеңістікті бағдарлай. Заттарды сипаттал, биік аласа ұғымын түсіндіру</p>	Казан (1-апта) (30.09, 1-4.10)	5-саят
5	<p>1) Лі дыбысы және әрпі</p> <p>2) 2 саны және цифры</p> <p>3) Кол-саусак моторикасын дамыту Ермексазбен жұмыс</p>	<p>1.1.5.1** комекші кураллар(трев сызба, сюжетті сурет) арқыла әрпігін айтылуын есте сактау, танбалану элементін мөнгерту.</p> <p>1.1.1.3** 2 санымен таныстыру, бастырылған жазууга үйрету. Бір танбалы сандардың куралыны анықтау</p> <p>4. Ермексазбен жұмыс жасау арқылы кол-саусак моторикасын дамыту. Такырыпка сай бейне жасау.</p>	Казан (1-апта) (7-11)	5-саят

6	<p>1) Уу дыбысы және әрпі</p> <p>2) 3 саны және цифры</p> <p>3) «Бауырсак» ертегіci</p>	<p>1.1.5.2** комекші құралдар(тірек сөзба, сюжетті сурет) арқылы әріптін айтылуын есте сактау, танбалану элементтің менгерту.</p> <p>1.1.1.2** 3 санымен таныстыру,</p> <p>бастырылған жазууга үйрету. Бір танбалы сандардың кұрамын анықтау</p> <p>5. Окушының сөйлеу тілін, логикалық ойлаудың дамыту</p>	Казан (1-апта) (14-18)	5-саят
7	<p>1) Не Үйрендім? Әріпперді қайталау</p> <p>2) 1-3 сандары</p>	<p>1.1.5.1** Аа, РР, ІІ, Уу әріпперін қайталау</p> <p>1.1.2.5** бір танбалы сандарды суреттеп және сандық тәжішшілер арқылы санау, күрамын анықтау</p>	Казан (1-апта) (21-24)	4-саят
8	<p>1) Ни дыбысы және әрпі</p> <p>2) Косу және азайту</p> <p>3) Үй жануарлары</p>	<p>1.1.5.1** комекші құраллар(тірек сөзба, сюжетті сурет) арқылы әріптін айтылуын есте сактау, танбалану элементтің менгерту</p> <p>1.1.2.5 **1-3 сандарды косу және азайту амалдарын пайдаланып, есептей</p> <p>6. Суреттерді көрсетіп, үй жануарларын атау арқылы окушының создік корын</p>	Карағаш (1-апта) (4-8)	5-саят

II-тексе

9	<p>1) Сө дыбысы және әрпі</p> <p>2) 4 саны және цифры</p> <p>3) Жабайы жануарлар</p>	<p>дамыту. Танымдақ деңгейдің арттыру</p> <p>1.1.5.1** комекші құралдар(тірек сұзба, союзетті сурет) арқылы әртігін айтылуын есте сактау, таңбалану элементтің менгерту. Жаза каллиграфиясын дамыту.</p> <p>1.3.3.1** 4 санымен таныстыру, бастырып жазуға үйрету. Бір таңбалы сандардың курамын анықтау</p> <p>7. Суреттерлі көрсетіл, жабайы жануарларын атап аркылы оқушының сездік корын дамыту. Танымдақ деңгейін арттыру</p>	<p>Караша (1-атта) (11-15)</p>	5-саят
10	<p>1) Оо дыбысы және әрпі</p> <p>2) 4 саны және цифры</p> <p>3) Кеністікті бағдарлау (Он,сол және жогары,төмен)</p>	<p>1.1.7.1** комекші құралдар(тірек сұзба, союзетті сурет) арқылы әртігін айтылуын есте сактау, таңбалану элементтің менгерту. Жаза каллиграфиясын дамыту.</p> <p>1.3.3.1** 4 санымен таныстыру, бастырып жазуға үйрету. Бір таңбалы сандардың курамын анықтау</p> <p>8. Оқушыга (он,сол және жогары,төмен) ұғымдары туралы түснік беру</p>	<p>Караша (1-атта) (18-22)</p>	5-саят

11	1) Тұ дыбысы және әрпі	1.1.2.1** комекші күраңдар(тірек сұзба, сюжетті сурет) арқылы әрпіттің айтылуын есте сактау, таңбалану элементтің менгерту. Жаза каллиграфиясын дамыту.	Караша (1-апта) (25-29)	5-саят
12	1) Ққ дыбысы және әрпі	1.1.1.3** 5 саныммен таныстыру, бастырып жазуға үйрету. Бір таңбалы сандардың күрамын анықтау 9 Жыл мезгілдері туралы ұғымын көліктастыру	Желтоксан (1-апта) (2-6)	5-саят
13	1) Үйі дыбысы және әрпі	1.1.5.2** көмекші күраңдар(тірек сұзба, сюжетті сурет) арқылы әрпіттің айтылуын есте сактау, таңбалану элементтің менгерту. Жаза каллиграфиясын дамыту. 2) 0 саны және цифры 1.1.2.5** 0 саныммен таныстыру, бастырып жазуға үйрету. 3) Пәннен күрастыру 10. Окушының зейнің шоғырландыру, логикалық ойлаудың, үсак кол моторикасын дамыту	Желтоксан (1-апта) (2-6)	5-саят
13	2) 6 саны және цифры	1.1.5.2** комекші күраңдар(тірек сұзба, сюжетті сурет) арқылы әрпіттің айтылуын есте сактау, таңбалану элементтің менгерту. Жаза каллиграфиясын дамыту. 1.5.2.3** 6 саныммен таныстыру, бастырып жазуға үйрету. Бір таңбалы	Желтоксан (1-апта) (9-13)	5-саят

		3) Сурет терапиясы	сандарапын күрамын аныктау
14	1) Зә дыбысы және әрпі	11. Дастрлі емес суреттеп жұмыс. Окульнины шыгармашылығын, ұсақ кол моторикасын дамыту	Желтоксан (1-аңта) (17-20)
15	1) Мм дыбысы және әрпі 2) 1-7 сандар мен шифрларын кайталау 3) Мемлекеттік рәміздер	1.1.5.2** көмекші құраллар(тірек саба, союзетті сурет) арқылы әрпіттің айтылуын есте сактау, танбалану элементтің менгерту. Жаза каллиграфиясын дамыту. 1.1.1.3** 7 саннымен таныстыру, бастырып жазуға үйрету.	Желтоксан (1-аңта) (23-27) 4-сағат 5-сағат

Барлығы: 78-сағат

Күнілетін нәтиже:

1. Аа, Рр, ІІ, Үү, Нн, Сс, Тт, Кк, Оо, Ыы, Зз, Мм аралығындагы әріптерді менгерту.(жаттау, жазу, есте сактау);
2. Көркем жазуға баулу;
3. Сурет салуды, түстерді орынмен колдануды үйрету.
4. 1-7 сандар аралығындагы сандармен есептер шыгару;
5. 1-7 аралығындагы сандарды айтуға, жаза алуға үйрету;
6. Бір бұынды сөздерді оқуға үйрету;
7. Түстерді ажыратға алуға, сәйкестендіруге үйрету;
8. Танымлық кабілеттің арттыру;

«Т. Назарбаевтың мектеп – лицейі»
КММ «Бекіремін»
Б.С. Тумурзабаев

Педагог – асистенттің Зұнының оқушысы –
е арналған

КОЛДАУ БАҒДАРЛАМАСЫ
(жарты жылдық)

2024– 2025 оку жылы бірінші жарты жылдық бойынша

Педагог-ассистент: Зиянина А

Бағдарламаны жасау үшін пайдаланылған оқулыктар:

Оқулыктар авторлары:

Алматы «Атамұра» баспасы 2021 жыл

Әліппе: **Ә. Е. Жұмабаева**

(1 сынып) **Н. Ж. Құрман**

Б. А. Сабденова

Алматы «Атамұра» баспасы 2021жыл

Ана тілі: **Г. Л. Уайсова**

(1сынып) **Г. Т. Сәлүакас**
 А. С. Бесірова

«Алматы кітап» баспасы 2022жыл

Математика: **Ә. Б. Ақпаева**

(1сынып) **Л. А. Лебедова**

М. Ж. Мынжасарова

Т. В. Лихобабенко

Түсінік хат

Бағдарлама мазмұнын бейімдеу келесі әдістерді колдана отырып орындалалы:

- 1) максатты жөнілдету (мүмкін деңгейлерден таңдаңыз: білу, тусіну, колдану, талдау, жинақтау, бағалау – теменгі, окушы үшін кол жетімді, теменгі деңгейді таңдау);
- 2) максатты қыскарту (онын колемін азайту);
- 3) максатты жекелеген кезеңдеріне болу;
- 4) максатты нактылау;
- 5) максатты келесі токсанга ауыстыру (егер окушы оған кол жеткізуге дайын болмаса, мысалы, осы оку материалы үшін базалық білім алға қалыптастап болса);
- 6) оқытулың алдыңғы кезеңіндегі олқыштықтардың орнын толтыруға бағытталған максаттарды енгізу.

З салып окушы

те I жарты жылдыкка ариалған педагог-ассистенттің колдау бағдарламасы

№	Белімдер мен зерттеу	Максаты	Мерзімі	Саягаты	Жетістік тери (+ -)
I-төксан					
1	<p>1) Диагностикалық зерттеу.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оқушымен танысу. • Әнгімелесу әдісі. • Жүйелі карым-катанас жасау. <p>2) Білім күні</p>	<p>Оқушымен танысу. Балага зерттеу жұмысын жүргізу</p> <p>Оғаның суюғе, құрметтеуге, патриоттық сезімді қалыптастыруға үйрету. Сөздік корыны молайту</p>	Кыркүйек (2-апта) (2-13)	10-сағат	
2	<p>1) Сөйтсөу. Мен оқушымын</p> <p>2) Заттарды санау</p> <p>3) Карым-катанас әдеби калыптастыру</p>	<p>1.1.1.1 ** сөйтсөу, сөйтем, сөз, бұын, дыбыс тұралы үтімділарын қалыптастыру 1.1.1.1 **Математикалық сауалының артыру. 1-10 га деңгегі сандарды осу ретине қарай атап шыту, мұмкіндігінше көрі санау</p> <p>1. Коммуникативтік катынастарды сезіп әдеби дұрыс колдануды дамыту</p>	Кыркүйек (1-апта) (16-20)	5-саят	

3	<p>1) Ад мибысы және әрпі</p> <p>2) Салыстыру амаллары</p> <p>3) Түстер</p>	<p>1.1.2.1** комекші күрделарға тек сөзба, сөзжетті сурет) арқылы әртігін айтуын есте сактау, таңбалану элементін менгерту.</p> <p>1.5.2.3** сандарды салыстыру ($\neq, >, <$, үнкен, кіші)</p> <p>2. Танымдақ кабитетін артыру. Нерізі түстермен таныстыру, аталауды үйрету</p>	Кыргызстан (1-апта) (23-27)	5-саят
4	<p>1) Рәл дыбысы және әрпі</p> <p>2) 1 саны және цифры</p> <p>3) Заттарды сипаттау, касиеті Білік-аласа</p>	<p>1.1.5.1** комекші күрделар(тірек сөзба, сөзжетті сурет) арқылы әртігін айтуын есте сактау, таңбалану элементін менгерту.</p> <p>1.1.1.1** 1 санымен таныстыру, бастырыл жазуға үйрету</p> <p>3. Кеңістікті бағдарлау. Заттарды сипаттау, білік аласа үймын түсіндіру</p>	Казан (1-апта) (30.09, 1-4.10)	5-саят
5	<p>1) Ли дыбысы және әрпі</p> <p>2) 2 саны және цифры</p> <p>3) Кол-саусак моторикасын дамыту Ермексағебен жұмыс</p>	<p>1.1.5.1** комекші күрделар(тірек сөзба, сөзжетті сурет) арқылы әртігін айтуын есте сактау, таңбалану элементін менгерту.</p> <p>1.1.1.3** 2 санымен таныстыру, бастырыл жазуға үйрету. Бір таңбады сандардың күрамын анықтау</p> <p>4. Ермексағебен жұмыс жасау арқылы кол-саусак моторикасын дамыту. Такырыпка сай бейне жасау.</p>	Казан (1-апта) (7-11)	5-саят

6	<p>1) Уу дыбысты және әрпі</p> <p>2) 3 саны және цифры</p> <p>3) «Бауырсак» ергесі</p>	<p>1.1.5.2** комекші күраңдар(тірек сабда, соғажті сурет) арқылы әртігін айтылуын есте сактау, танбалану элементін менигерту.</p> <p>1.1.1.2** 3 санымен таныстыру, бастырылған жазуға үйрету. Бір танбалы сандардың күрамын анықтау</p> <p>5. Окульпин сөйлеу тілін, логикалық ойлаудың дамыту</p>	<p>Казан (1-аяра) (14-18)</p>	5-саралат
7	<p>1) Не үйреним? Әртіптердің кайталуу</p> <p>2) 1-3 сандарды</p>	<p>1.1.5.1** Аа, РР, Лл, Уу әртіптерін кайталуу</p> <p>1.1.2.5** бір танбалы сандардың суреттер және сандық тәжішалар арқылы санау, күрамын анықтау</p>	<p>Казан (1-аяра) (21-24)</p>	4-саралат
8	<p>1) Ни дыбысты және әрпі</p> <p>2) Косу және азайту</p> <p>3) Үй жануарлары</p>	<p>1.1.5.1** комекші күраңдар(тірек сабда, соғажті сурет) арқылы әртігін айтылуын есте сактау, танбалану элементін менигерту</p> <p>1.1.2.5 **1-3 сандардың косу және азайту аматтарын пайдаланып, есептегу</p> <p>6. Суреттердің көрсеткіліктерін, үй жануарларын атау арқылы окупшының сөздік көрін</p>	<p>Караша (1-аяра) (4-8)</p>	5-саралат

9	<p>1) Сө дыбысы және әрпі</p> <p>1.1.5.1** көмекші құраптар (грек сөзба, союзті сурет) арқылы әріптің айтылуын есте сактау, таңбалану элементін менгерту. Жаза каллиграфиясын дамыту.</p> <p>2) 4 саны және цифры</p> <p>1.3.3.1** 4 санымен таныстыру, бастырып жазуға үйрету. Бір таңбалы сандардың күрамын анықтау</p> <p>3) Жабайы жануарлар</p> <p>7. Суреттерді көрсетіп, жабайы жануарларын атау арқылы окушының сезілік корын дамыту. Танымдық деңгейін арттыру</p>	<p>Караша (1-аңға) (11-15)</p>	5-саят
10	<p>1) Оо дыбысы және әрпі</p> <p>1.1.7.1** көмекші құраптар (грек сөзба, союзті сурет) арқылы әріптің айтылуын есте сактау, таңбалану элементін менгерту. Жаза каллиграфиясын дамыту.</p> <p>2) 4 саны және цифры</p> <p>1.3.3.1** 4 санымен таныстыру, бастырып жазуға үйрету. Бір таңбалы сандардың күрамын анықтау</p> <p>3) Кеңістікті бағдарлау (Оң,сол және жогары,төмен) Түсінік беру</p>	<p>Караша (1-аңға) (18-22)</p>	5-саят

11	1) Тұ дыбысы және әрпі 2) 5 саны және цифры 3) Жыл мәзгілдері	1.1.2.1** көмекші күраңдар (трев сыйба, соҗетті сурег) арқылы әрпін айтылуын есте сактау, таңбалану элементтің менгерту. Жаза калиграфиясын дамыту.	Караша (1-апта) (25-29)	5-саят
12	1) Ққ дыбысы және әрпі 2) 0 саны және цифры 3) Пазл күрастыру	1.1.1.3** 5 санымен таныстыру, бастырып жазуга үйрету. Бір таңбалы сандардың кұрамын анықтау 9.Жыл мәзгілдері туралы ұмынын калыстастыру 1.1.2.5** 0 санымен таныстыру, бастырып жазуга үйрету. 10. Окульның зейнін шоғырланылуу, логикалык ойлауды, үсак кол Моторикасын дамыту	Желтоқсан (1-апта) (2-6)	5-саят
13	1) Ұы ұыбысы және әрпі 2) 6 саны және цифры	1.1.5.2** комекші күрадар (грек сыйба, соҗетті сурег) арқылы әрпін айтылуын есте сактау, таңбалану элементтің менгерту. Жаза калиграфиясын дамыту. 1.5.2.3** 6 санымен таныстыру, бастырып жазуга үйрету. Бір таңбалы	Желтоқсан (1-апта) (9-13)	5-саят

	3) Сурет терапиясы	санлардың күрәмьин аныктау 11. Дастртурлі емес суретпен жұмыс. Окушының шыгармашылығын, ұсак кол моторикасын дамыту		
14	1) 3 з ұлбысы және әрпі	1.1.5.2** көмекші құралдар(тірек съзба, стожетті сурет) арқылы әрпітің айтылуын есте сактау, танбалану элементін менгерту. Жаза каллиграфиясын дамыту.	Желтоқсан (1-апта) (17-20)	4-саят
	2) 7 саны және цифры	1.1.1.3** 7 санымен таныстыру, баstryрып жазуға үйрету.		
15	1) Мм ұлбысы және әрпі	1.1.5.2** көмекші құралдар(тірек съзба, стожетті сурет) арқылы әрпітің айтылуын есте сактау, танбалану элементін менгерту. Жаза каллиграфиясын дамыту.	Желтоқсан (1-апта) (23-27)	5-саят
	2) 1-7 сандар мен цифrlарын кайталау	1.1.2.5** 1-7 сандарын кайталау.		
	3) Мемлекеттік рамзідер	12. Мемлекеттік рамзідер туралы ұғым калыптастыру. Таным деңгейін арттыру		

Күтілген нәтиже:

1. Аа, Рр, ІІ, Үү, Нн, Сс, Тт, Кк, Оо, Ыы, Зз, Мм аралығындагы әріптерді менгеру.(жаттау, жазу, есте сактау);
2. Көркем жазуға баулу;
3. Сурет салуды, түстерді орынмен колдануды үйрету;
4. 1-7 сандар аралығындагы сандармен есептер шыгару;
5. 1-7 аралығындагы сандарды айтуга, жаза алуға үйрету;
6. Бір буынды сөздерді окуға үйрету;
7. Түстерді ақыраға алуға, сәйкестендірге үйрету;
8. Танымдақ кабілетін арттыру;